

L'ESQUEVELLA

DE LA TORRATXA

REDACCIÓ: ARAGÓ, 290 ■ ADMINISTRACIÓ: RAMBLA DEL MIG, 17
TELEFON 23994 ■ TELEFON 19937

ATENEU BARCELONÉS

CINQUANTA CÈNTIMS

—Ell em va dir que em retiraria...
—Desgraciada! Que no ho saps que és del Comitè de No intervenció?

A petició de nombroses famílies

LA BOTIGA DEL DAVANT

Ja s'ha constituït l'Associació d'Autors Catalans! Ja és un fet! Ja actual!

Però, preguntarà el lector, què és l'Associació d'Autors Catalans? L'Associació d'Autors Catalans, li contestarem nosaltres, és una associació d'autors teatrals en la qual hi entren: a) els autors vells, b) els autors joves, c) els autors novells que hagin estrenat una obra en un teatre públic i per una companyia de professionals, c) els aspirants, o siguin, els que hagin estrenat una obra en teatre no públic o per una companyia d'aficionats.

Quan ja teníem fets i aprovats els Estatuts, però, s'han adonat que els mancava l'estament més important: el dels autors inèdits, que és com si diguéssim el públic.

★

L'Associació es vol llançar a posar ordre en les coses teatrals. Era intolerable que no hi pogués dir la seva, per exemple, quan el senyor Cumelles decidia o no decidia estrenar una obra, com és ara «Maria la Roja» o bé la «Ferèstega Domada», posem per

casos extrems. Però, qui pot postergar Rosa Maria la Roja Arquimbau, si és l'Associació? En canvi, Shakespeare...

Per això, enfront del Poliorama, excessivament controtat en el futur, sembla que els descontents volen obrir un nou teatre, el lema del qual serà: «En aquest teatre les obres no són escrites per llurs autors». Es diu si Mantua és el promotor de la idea.

★

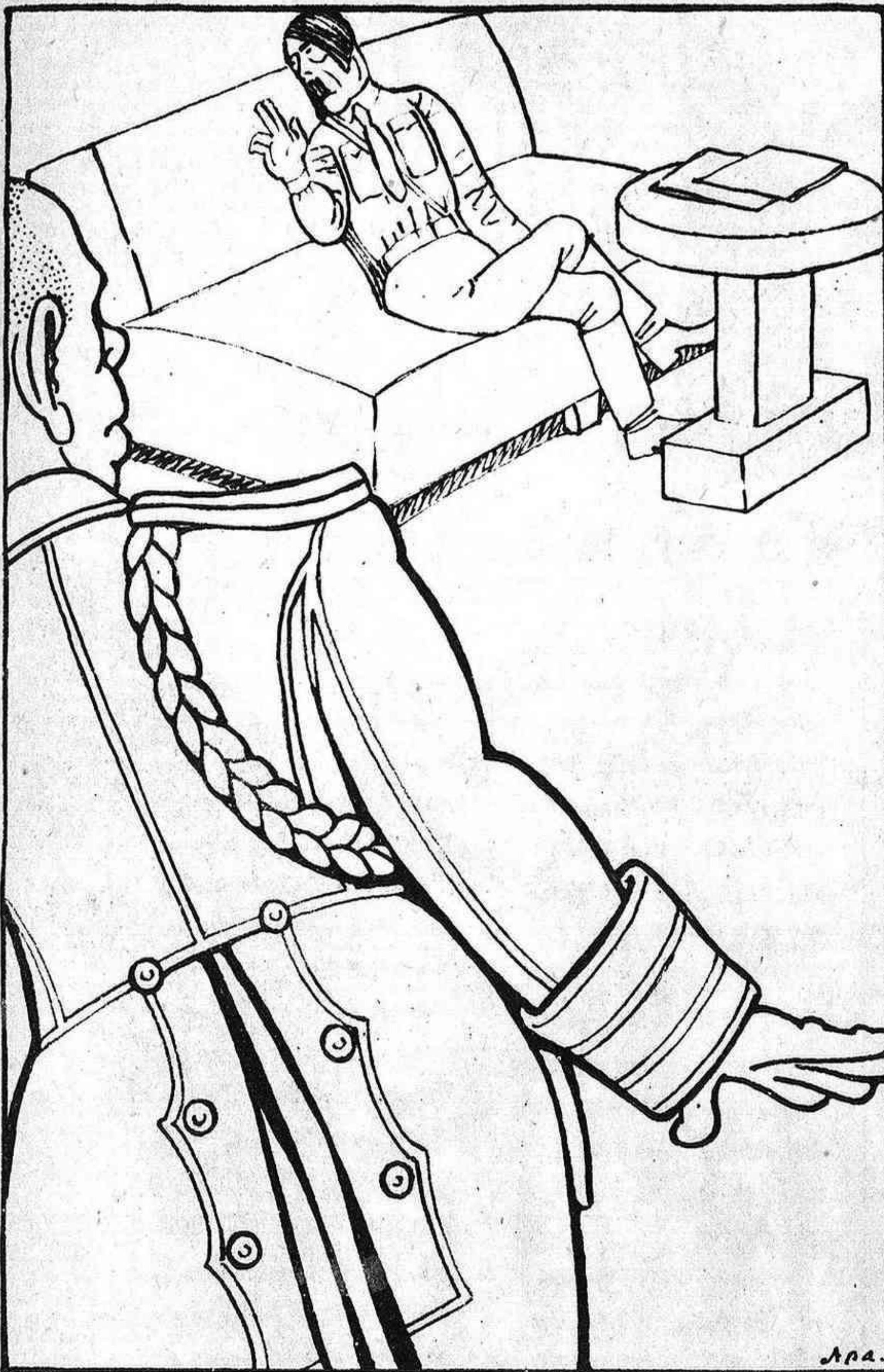
Aquesta nova associació ja ha començat la seva venjança contra el Teatre Català de la Comèdia. Tan bon punt Rosa Maria la Roja Arquimbau hi estrenà «Maria la Roja», com el seu nom indica, els autors que no escriuen les seves obres, furiosos de veure com l'Arquimbau arribava a idèntics resultats escrivint la seva, li vàrem plantar la llufa, que és aquella coca que penja al bell mig de la Rambla esperant que un gos atrevit o un transeünt distret hi passin al través i que diu: «Tots els dies «Maria la Roja». Realment, aquest «Tots els dies» no el pot haver traduït més que en Mantua, a menys que no l'hagi escrit en Cumelles.

★

Ara, al Teatre Català de la Comèdia, anuncien «La Mare». Pels anys que té, suposem que es deu tractar de «L'Àvia». A menys que, en comptes d'una reposició no es tracti d'una exhumació.

Un precursor de Mr. Chamberlain

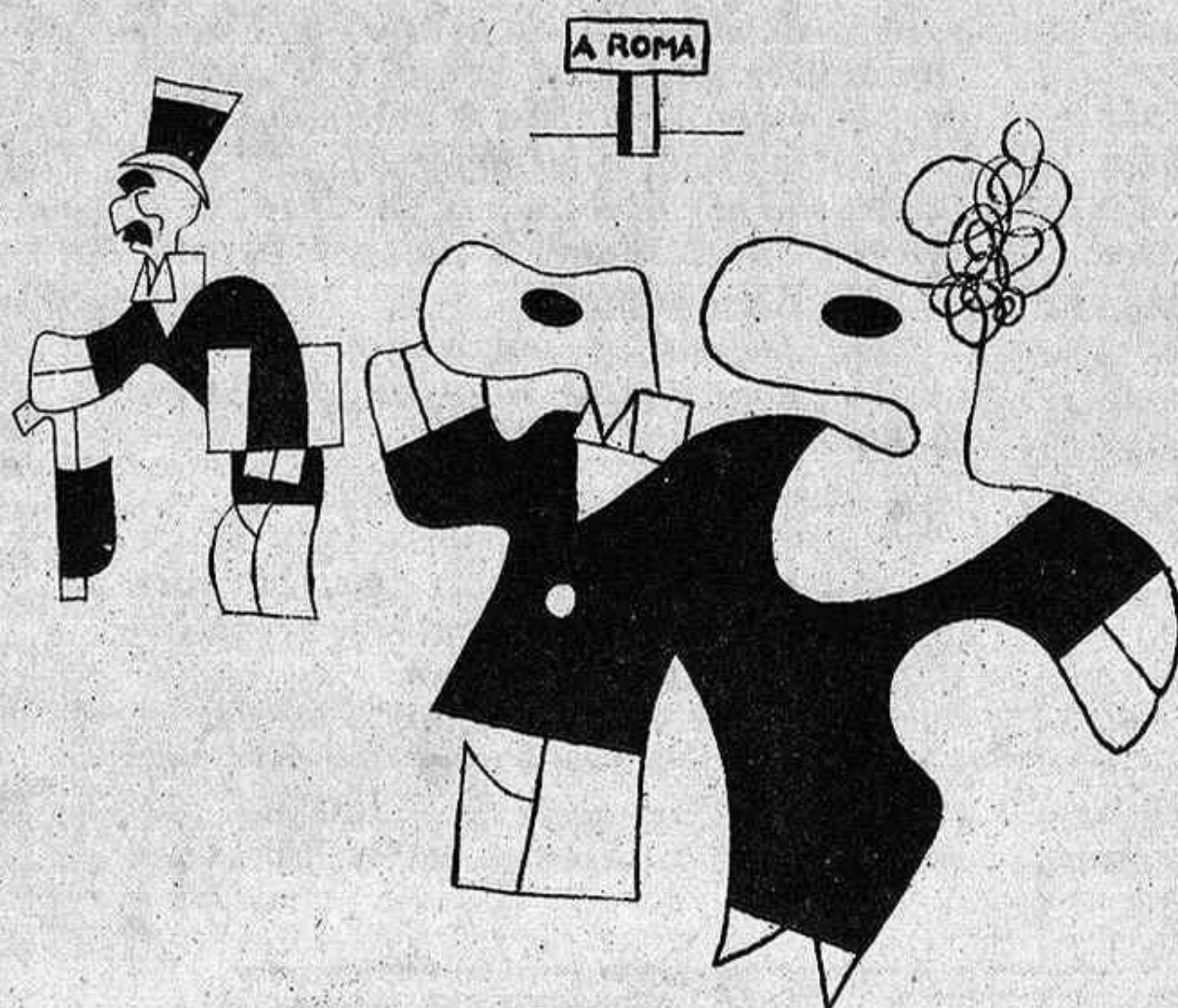
En el curs d'una campanya electoral, el president del partit liberal del Derbyshire, el Dr. Peach, recordava, no fa molt, als seus electors, que Mr. Neville Chamberlain havia tingut un precursor llunyà en el rei saxó Ethelred. Els danesos havien desembarcat a Anglaterra i el rei Ethelred declarà que tenia un pla per treure'ls. Comprà els caps dels invasors i les tropes es retiraren. L'any següent els vikings es presentaren altra vegada. Fidel al seu «pla d'apaivagament», el rei Ethelred els donà terres a la costa, prohibin-los de sortir del límits de les colònies així constituïdes. Al cap d'alguns anys havia cedit, d'aquesta manera, als danesos, més de la meitat del seu regne, però a aquest preu, havia assegurat la pau. Si hagués viscut gaire més, els danesos l'haurien tret i la pau hauria estat assegurada per ells.

APAVAIGAMENT

— Porta'm un vermut amb olives i el mapa de França.

(Dibuix d'Apa)

—Abans hi anaven els penedits.

(Dibuix de Guasp)

E D I T O R I A L

ELS PERDONAVIDES

Un comunicat del Ministeri d'Afers Estrangers anglès (Foreign Office) ha fet saber al món, que el propòsit del Govern de la República espanyola de suspendre les execucions de penes capitals és mantingut a desgrat de no haver estat correspost per «l'administració de Franco» (textual).

Aquest comunicat dona nova actualitat a la recent declaració del «jefazo», segons la qual té fixats dos milions d'espanyols que haurien d'ésser

executats tan aviat com el «movimiento salvador» aconseguís salvar-se, o més ben dit, quan els alemanys i italians aconseguissin retirar d'Espanya tot els espanyols, donant-li així compliment a la seva interpretació personalíssima (i que perdonin les persones) del Pla del Comitè de la No Intervenció.

Temps era temps, als matons d'ofici la gent els deia «perdonavides». Ara, però, les coses han can-

viat i «l'administració» de Franco, integrada per matons, pinxos i ganduls de casa bona, acaba de decidir que ningú que s'hagi d'atendre estrictament als fets, no els pugui distingir a ells per aquell mot.

Es en virtut d'aquesta nova moral totalitària i nazista que fou consagrada a Munic i vingué d'un pèl que no fos corroborada a París, que resulta que ací els únics perdonavides som nosaltres...

Els rojos!

C R O N I C A D I P L O M A T I C A

N'hi ha un bull! :: Romania hi va fort :: Tot o res : Si no li ho donen s'ho pren :: Mussolini vol fer intercanvi :: Un trist paper

Cada dia que passa Europa és una cosa més complicada. Ara vegeu només: Ve Hitler i comença de perseguir jueus. A Anglaterra la cosa produeix aquell horror i i fàstic tan coneguts a Barcelona. Al Canadà, els estudiants de la Universitat Mac Gill, per celebrar la victòria del seu equip de fútbol desfilen pels carrers de Montreal i destrueixen el club de música alemany als crits de ¡Fora els alemanys! Als Estats Units el President Roosevelt retira el seu ambaixador a Berlín. I a França fan amb Berlín una declaració conjunta d'amistat i bon veïnatge!

Mentrestant, Polònia, que semblava una colònia del Reich, fa una declaració semblant amb la U. R. S. S., ¿Què ha passat? Polònia vol una frontera comuna amb Hongria per tal de barrar el pas al Reich, i vol anexionar-se l'Ucraina Carpàtica. Txecoslovàquia

no ho vol, i Berlín, que ara protegeix aquest país com el pagès protegeix les vaques que munyeix cada dia, es disposa a defensar-li la propietat. Itàlia, que veuria amb gust que al seu aliat li pareessin els peus, veu també amb gust la frontera poloni-hongaresa i, per tant, l'acostament polono-rus, i insulta a França en el moment del seu acostament a Alemanya.

Però Mussolini mena una lluita a mort al comunisme, a Espanya... Si ho entenem, que ens pelin.

Però que no ens pelin com han pelat Codreanu i els seus catorze feixistes a Romania! El rei Carol, que és un home que ha viscut perquè s'ha passat uns anys sense fer de rei, no està per romanços. Com que els feixistes apliquen la llei de fugues, ha dit, bo serà

que tastin la seva pròpia medicina! I tal dit tal fet. Si totes les democràcies obressin segons aquest principi, el feixisme no es trobaria actualment on és. A cadascú la seva pròpia recepta. Heu's ací la fórmula. La frase de mossèn Collell, que es féu famosa, aplicada als japonesos, es pot aplicar perfectament a Romania: "Lo romanès no està per brochs".

El Comitè de No Intervenció està en crisi. El president i inventor de la secció de Control, el vicealmirall holandès Van Dulm, ha dimitit el càrrec. Suècia es retira de l'organisme de Londres. Bèlgica, també. Holanda... Naturalment, ningú no vol embolicar-se amb els totalitaris un cop han vist que els totalitaris poden fer-ho tot i les democràcies res. Es la fórmula del tot o res ben repartida.

Quan tothom esperava i temia —allò del primer manifest de Primo de Rivera: "Espanoles: Ha llegado para mi el momento tan temido como esperado..."— que de París en sortiria la belligerència a Franco, ve el cop de teatre i no li concedeixen res. Bé és veritat que ell no n'ha fet cas. És allò que diem: Franco, que vol ésser belligerant, si no li ho donen s'ho pren. I el que es pren són vaixells que porten blat a Anglaterra, que ja és dir. De totes maneres, els ha de tornar, no es diu si carregats o no. Per això França es vigila l'Estret pel seu compte. Així sabrà de segur cap on van a parar els vaixells que li prenguin els pirates.

Quan els reaccionaris belgues varen empènyer Spaak, socialista de pa sucat amb oli, cap a la tramesa d'un representant a Burgos, ja sabien prou el que es feien. Els socialistes estrangers tenen una mentalitat molt semblant a certa gent de casa nostra: quan són a casa i tenen forasters, els parlen a llur so per cortesia, quan van ells de forasters a casa dels forasters, parlen al so dels forasters perquè són a casa d'altri. Així, Spaak, socialista en un Govern de coalició, parla reaccionari per no ofendre; i quan els socialistes són a l'oposició, fan el reaccionari perquè no es pensin que si fan de socialista és per despit.

Però ni els uns ni els altres no s'esperaven que el Govern de la República espanyola contestés d'una manera semblant. Ara els socialistes belgues hauran de fer el facciós, o bé... no sabem què perquè a l'hora que escrivim això encara no s'ha produït cap fet i els nostres lectors, en llegir-ho, en sabran ja més que no pas nosaltres.

SAMUEL PICKWICK

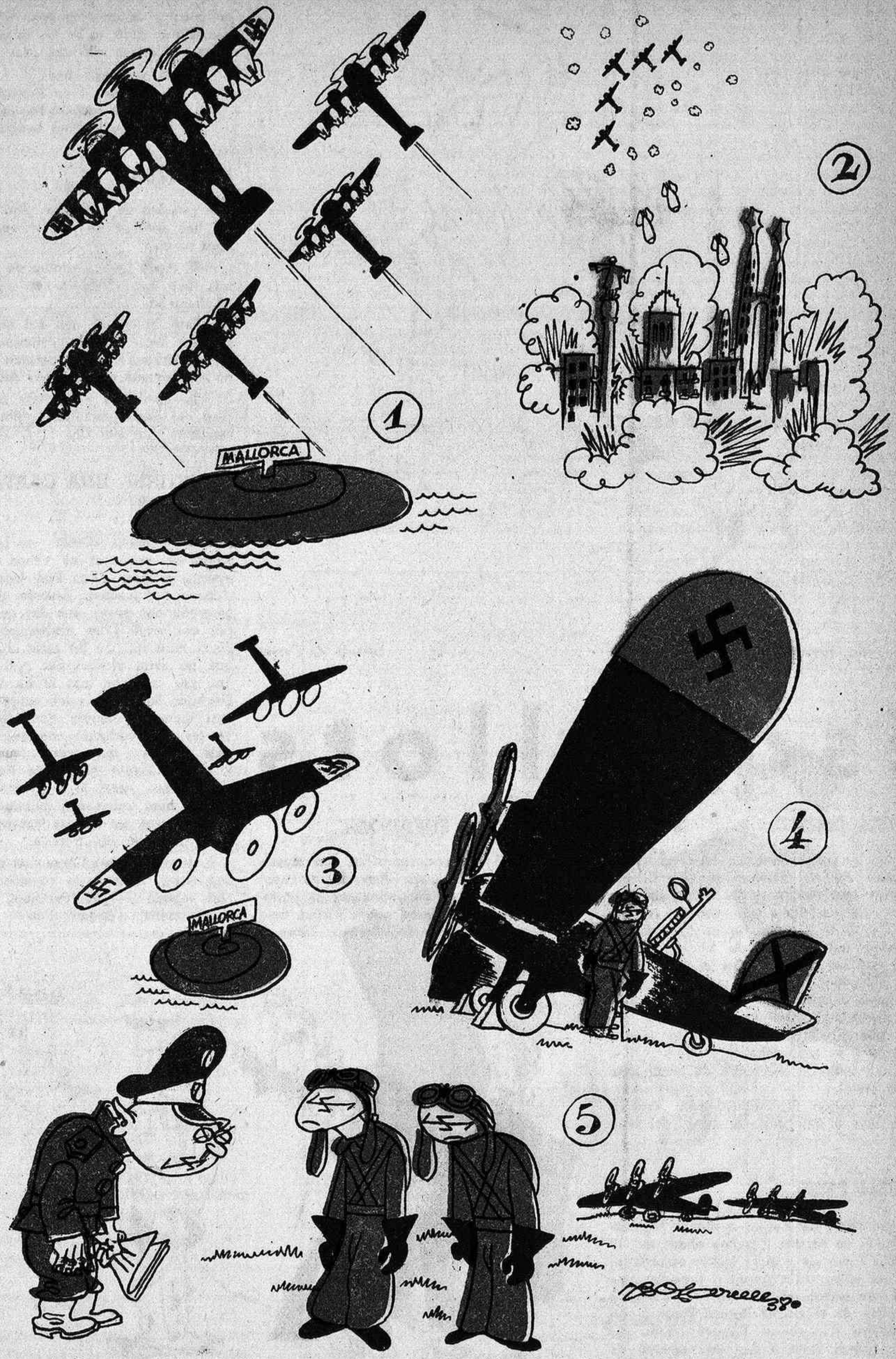
Londres, desembre.

MIL MILIONS DE PENYORA!

--Vinc a pagar la meua part.
--Ací només admitem objectes de valor!

(Dibuix d'Apa)

—A París no han donat la bel·ligerància a Franco.
Els aviadors—Malaguanyades bombes!

(Dibuix de Bojarull)

—Ep, tu! Que ens enlluernes!

(Dibuix de Porta)

es posa a escriure la seva «Bengala». Sí, contestà un altre, ja ho és; és una cosa molt vella i enfadosa allò que diu:

Una vez eran tres:
Dos ingleses i un Francés;
El Francés sacó la Espasa...
I va encendre una bengala!

L'ESTATUA

A propòsit de bengales, algú proposa erigir una estàtua de «La Humanitat» il·luminant el món.

—Sí, digué un—, l'estàtua de «La Humanitat» amb una «Bengala» en una mà i una «Antena» a l'altra.

—Però, voleu dir que cal gaire il·luminació per llegir aquells titolassos que escriu el director del diari en persona i que ningú no sap per què no els firma? Ara, l'Antena...

—Sí, com que són títols en altaveu... Què diu «La Humanitat»? preguntes. I et contesten: Uh! Uh! Uh!

AGUSTINET, UNA CARTA, PER FAVORI

A les edicions «Oreig» de La Rosa dels vents ha aparegut el volum dedicat als poemes d'Edgar Allan Poe, traduïts per Escasans. L'Agustinet, després de copiar la biografia del poeta, ens diu quatre nyinyeries del recull i les traduccions de què el poeta nord-americà ha estat objecte i de la que ha estat víctima per part d'ell, i ens diu, per exemple, que hi ha la versió de Stephane Mallarmé, «molt artística però bastant lliure» i afegeix que l'any 1934 ell va fer una traducció catalana dels principals poemes i que, «amb lleus retocs», és la que presenta ara. Hem llegit la seva versió; hem cercat la de Mallarmé, bastant lliure i hem trobat que ambdues coincidien estranyament, salvant les incorreccions d'una mala traducció del francès.

Si després d'això l'Agustinet no ens envia una carta, haurem de considerar que ens l'ha robada —«The Purloined Letter», un conte també, d'Edgard Poe—: I aleshores, pleguem.

Esquellots

AQUELL JIMENEZ

Aquell Jiménez Caballero (que no és el Caballero Audaz), director de «La Gaceta Literaria» que vingué a Barcelona amb els intel·lectuals castellans que convidà el senyor Cambó a la festa de la conllevància inventada pel «jefazo» de la Lliga molt abans que les circumstàncies el fessin adicte al «Caudillo» Franco i molt més abans que noves circumstàncies el fessin dissident del «movimiento salvador», acaba de decretar que ja n'hi ha prou de fer-se il·lustrar les botes a la zona rebel.

Es una indirecta excitació als franquistes per la unitat.

Ell ha volgut dir indirectament «som-hi tots a una a enllustrar les botes del caudillo».

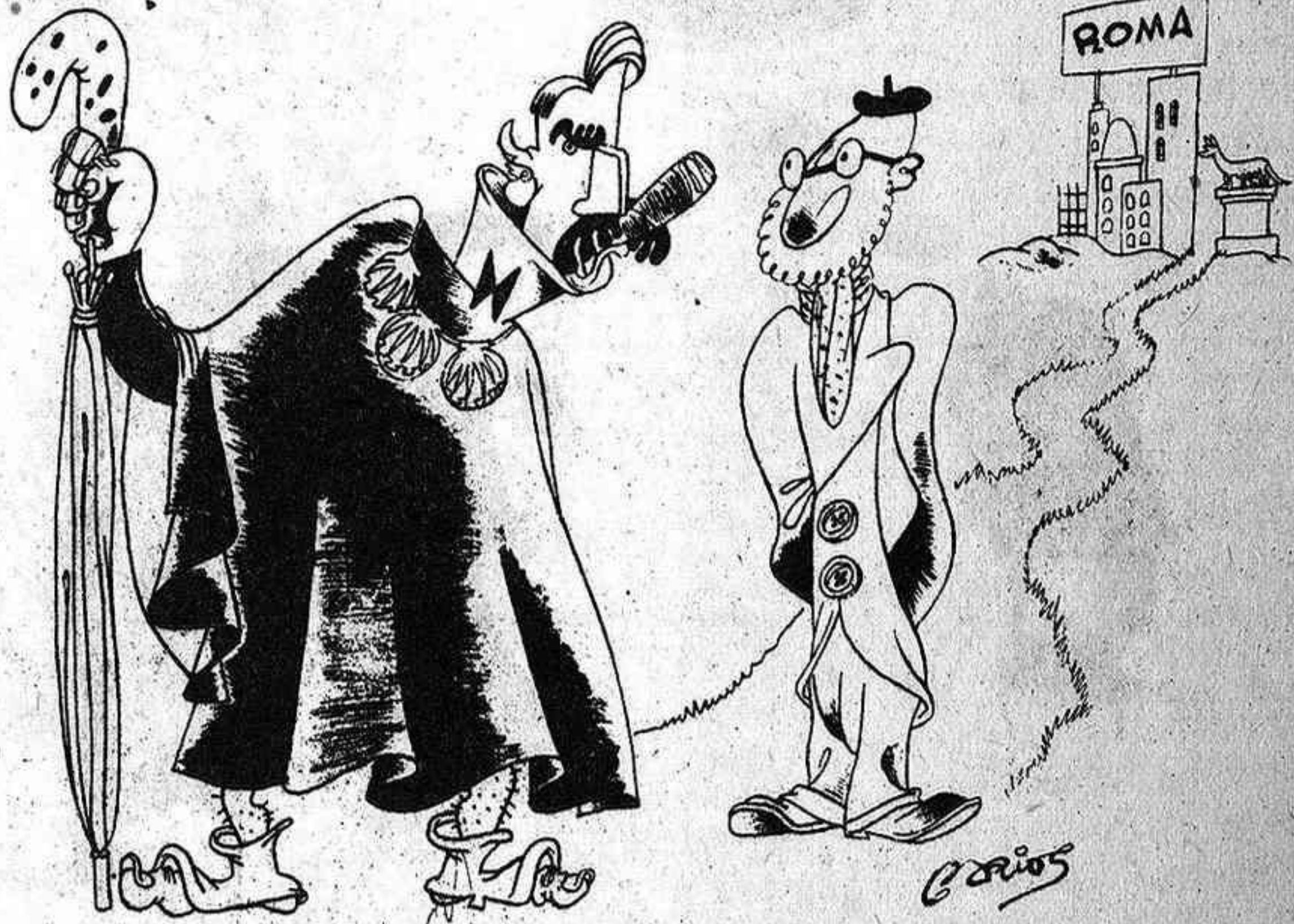
AQUELL PEREZ

Aquell Pérez de Ayala, a qui la República comblà de càrrecs i honors abans del 19 de juliol i que els nostres lectors recordaran vestit de calça curta anant a presentar les cartes crencials d'ambaixador d'Espanya a Londres, és el mateix Ramon Pérez a qui el ministre d'Instrucció Pública acaba de deixar cessant com a cap de negociat de segona classe del ministeri d'Instrucció Pública de la República de després del 19 de juliol.

Fem aquesta aclaració a profit de l'honorabilitat dels innombrable Pérez que encara no han estat declarats cessants.

UNA CANÇO ENFADOSA

Josep M.ª Francès escriu a «La Humanitat» una secció titulada «Bengales de Guerra». En una penya de periodistes es parlava de la tècnica d'aquest autor: Arriba, deia un company seu, agafa l'Espasa, l'obre, i

EL PELEGRÍ DE LA PAU

—Que aneu a veure el Papa?
—Sí, però potser no me'l deixaran veure.

(Dibuix de Rios)

Guerrillers xinesos

Un missioner americà dels voltants de Nankin acaba de publicar en una revista d'Hong-Kong, les seves observacions personals sobre l'activitat dels franc-tiradors xinesos a la rera guarda dels exèrcits japonesos. Aquests guerrillers heroics i elusius que no poden comptar més que amb les seves cames per desplaçar-se ràpidament en el dèdal dels camps d'arròs sense carreteres ni camins, estan entrenats a fer llargues marxes nocturnes sense altre bagatge que els sacs de bombes de mà, cartutxos de dinamita, els seus fusells i tot el més, alguns fusells metralladors i algunes ametralladores portades a l'esquena del homes. El missioner explica, no sense admiració, algunes de llurs estratagemes.

Una capa de 600 soldats japonesos arribà un matí a la ribera nord del Yang-tsé i trobava aviat dues d'aques armadies que serveixen de barques per passar d'una ribera a l'altra i que un sol barquer pot desplaçar amb un llarg pal. Mitjà de transport humit i ben inconfortable. Carregada cada armadia amb 300 homes apretats com sardines al barril, arriben a un centenar de metres de la riba sud, quan els dos barquers abandonen la perxa i es capbussen al riu. En el mateix moment dues metralladores es posen a disparar i les armadies queden transformades en dos munts de cadàvers que van a la deriva. De tots els japonesos només una mitja dotzena de bons nedadors pogueren escapar vius.

Una altra tropa japonesa entra en un poble els habitants del qual han fugit, almenys els homes, perquè els japonesos vénen aviat; dalt d'un turonet proper, un grup de dones que intenten vanament amagar-se entre unes bardisses. Els soldats japonesos no menyspreen pas les pageses xineses; les que tenen a mà els serviran per amenitzar el campament. Volten, doncs, el turó i es preparen a caçar llurs víctimes amb un cop de teles. Però les metralladores tornen a funcionar i aviat no hi ha un sol japonès amb vida. Les dones, portugues no eren altra cosa que guerrillers disfressats.

FRANÇA

—Tu, filllet, què voldràs ésser quan siguis gran?
—Jo? Soldat desconegut!

(Dibuix de Nyerra)

PROGROM, POGROM O PROHOM?

Amb motiu de les atrocitats nazis contra els jueus, ha sortit de la pols dels armaris un mot que hi era guardat des dels temps en què els turcs o els polonesos portaven a cap una matança anual de jueus: «pogrom», mot rus que vol dir massacre, extermini. Amb el temps, però, la paraula s'havia rovellat i li sortí una lletra més, la r de rovell, i aparegué la paraula escrita **progrom** a tots els diaris.

Els de «La Publicitat», però, que són uns eruditassos, consultaren l'Espasa i l'editorialista restablí la veritat. Però el corrector de proves, que es veu que no ho és, restablí l'error. L'endemà sortia una nota a «La Públi» posant les coses al seu lloc.

Dijous passat, però, el Consell Executiu d'Acció Catalana visità el senyor Companys. I aleshores vingué la revenja dels diaris. Per totes les redaccions corregeu el mot: «Cinc pogroms d'Acció Catalana han visitat el President de la Generalitat».

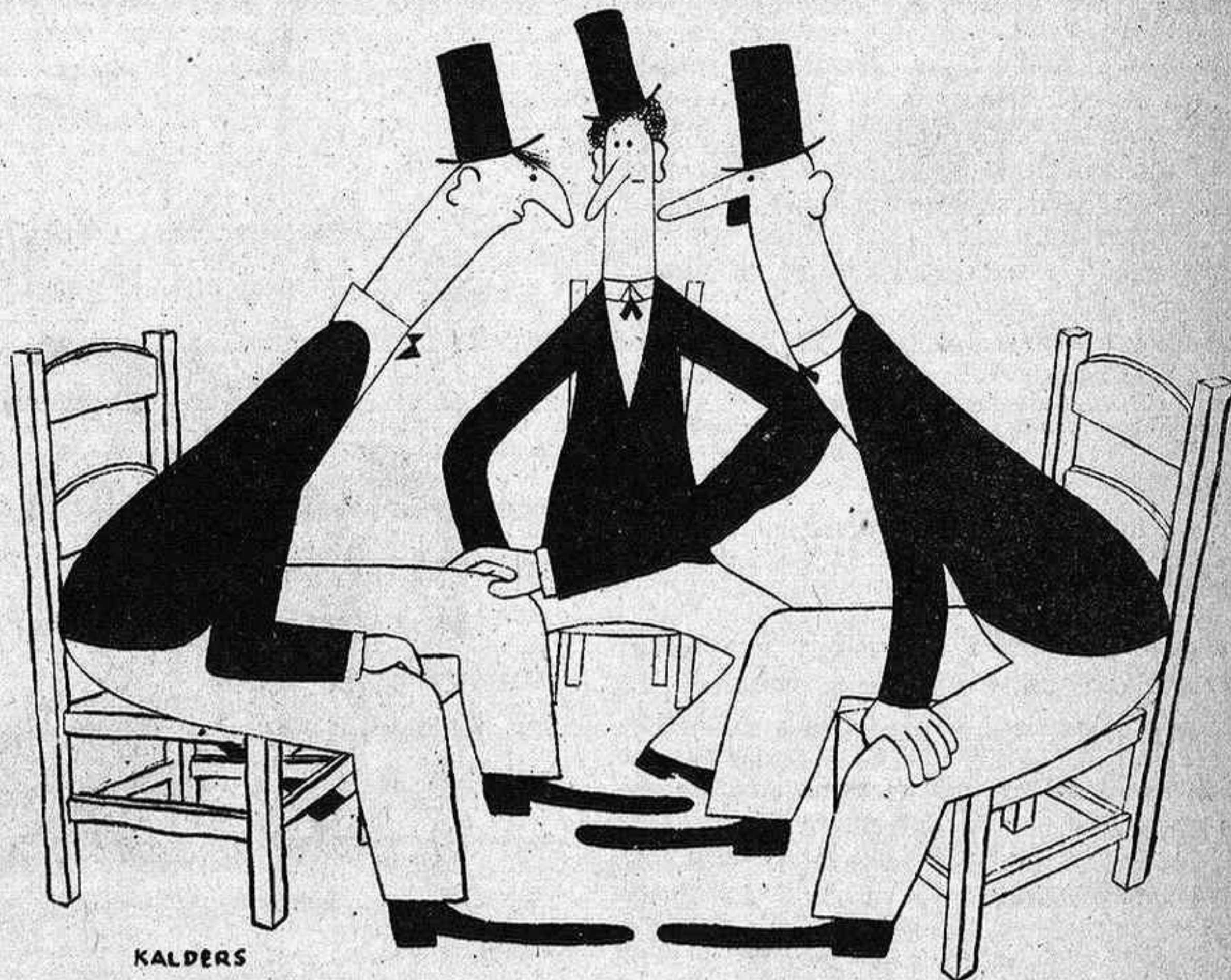
Mancà molt poc perquè aquest títol sortís als diaris.

NOTA DE SOCIETAT

Una notícia de Londres del dia 1: «La «Unió de Feixistes britànics» anuncia oficialment que Sir Oswald Morley i Lady Guinness es casaren secretament ja fa dos anys, i que el passat dissabte el matrimoni tingué un fill».

Aquestes criatures sempre han de comprometre. Si no arriba a ésser aquest marrec segurament no s'hauria sabut mai que eren casats secretament.

Però Lady Guinness és la propietària d'una fàbrica de cervesa molt coneguda i, com que la devia beure sense les precaucions degudes, li va fer mal.

LA DIPLOMACIA

—Quina en podríem fer, ara?

(Dibuix de Kalders)

Amèrica ja no és Amèrica...

L'ambaixador d'Alemanya a Washington informa al Führer de les atrocitats dels pell-roges contra els alemanys

Berlín.—Ha arribat l'ambaixador alemany als Estats Units, cridat urgentment pel Führer per tal que l'informés de les atrocitats americanes contra els alemanys.

L'ambaixador, tan aviat com ha baixat del tren, ha anat, des de l'estació on l'esperaven les autoritats i acompanyat per elles, a dipositar una torxa encesa a l'única botiga de jueus que quedava en peu i li era reservada per quan arribés, l'ha saquejada, com era de rigor, i, abans de dirigir-se a Berchtesgaden la capital d'Alemanya, per donar compte al senyor Hitler dels greus perills que corren els alemanys a Amèrica i de la crueltat inaudita amb què són tractats, ha fet unes manifestacions de desfogament als periodistes per treure's l'acolorament agafat en l'incendi ritual.

—Allò està molt malament, **meinherren**, ha començat. La raça ària corre a Amèrica un perill de mort i sovint cau en aquest perill. Tot el continent americà s'ha passat per sota l'aixel·la la civilització i ha oblidat que Cristòfor Colom descobrí aquell continent per encàrrec de la reina d'Espanya Isabel la Catòlica, fundadora de Falange i inventora de l'antisemitisme. Bé és veritat que era catòlica, o s'ho feta dir, i amiga de Pius XI.

—Així, senyor ambaixador —comentà un company de premsa—, és veritat tot el que es conta?

—Es veritat tot, fins el que és mentida. Roosevelt, el Cap Suprem dels Pell-roges, és un Sioux perillós que no abandona mai el columet de la pau i us vol fer fumar vulgui's o no! Ex! quin fàstic!

"Aquest La Guàrdia, el nom espanyol del qual ja indica l'origen rus..."

—I l'alcalde de Nova York?
—No me'n parlem! El seu nom sol ja indica que és l'origen espanyol, o sigui, rus. I quina pintaa!!! Aquest, sempre fent giravoltar el **tomahawk** i disposat a prendre-us la cabellera! Mireu!

I l'ambaixador es descobrí. Era completament calbl!

—Es un home feroç —continuà—. Afigureu-vos que fa custodiar el consolat alemany per policies jueus! Perquè es mengin el cònsol segurament.

—Però no diu que els jueus no poden menjar carn de porc?

—Ara que parlem de porcs, em vull referir a una altra crueltat inaudita d'aquesta gent que porta plomes al cap. A Xicago els porcs aris, blancs, rosats, grassos com nosaltres, són portats al sacrifici amb preferència a tots els altres. I amb quin sadisme! I com se'ls mengen aquells antropòfags!

—Menys mal que a Xicago ens venguen els nostres amics els italians.

—Sí; però aquests no són pas tractats amb més consideració; ara mateix, vegeu el pobre Al Capone podrint-se a la presó d'Alcatraz. I

per què? Doncs perquè no pagava els impostos sobre els beneficis del seu negoci de contraban d'alcohol! I com els podia pagar, si el contraban està prohibit? Ja els dic, senyors, que allò és un país de salvatges. Només els diré una cosa: els jueus s'hi guanyen la vida i a nosaltres ens la fan impossible. Creuran, per exemple, que en compren els nostres cotxes? Ah, no, senyors! En fabriquen i gosen vendre'ls per tot el món! I els productes químics igual! I, en canvi, a nosaltres no ens volen vendre helium amb el pretext que el fariem

servir per inflar zeppelins amb fins guerrers! Com si a Espanya li vingúes de quatre bombes més o menys!

Però el cas dels jueus és inaudit. Fins els deixen fer cinema! I, en canvi, fan uns paperots tals a la nostra kolossal artista Lani Riefensahl, que jo no sé com ja no els hem declarat la guerra. I són ganes d'insultar, perquè ja saben que Leni és jueva, encara que ària per part del Führer.

—I no podríem reclamar el dret de les nostres minories a disposar d'elles mateixes i obligar-los a cedir-nos el terreny on viuen?

—Si són uns salvatges! Us penseu que coldrien anar a Munic? Recordeu, només que per la futesa d'haver-los enfonsat el «Lusitania», ens van declarar la guerra i per la nyinyeria del rapte del fill de Lindbergh varen electrocutar el nostre compatriota Hauptmann! Sort que el seu pare, més comprensiu, s'ha reconciliat amb nosaltres!

—El pare d'Hauptmann?

—No, el pare del fill de Lindbergh.

—Així, com ens ho farem?

—No ho sé; perquè en la seva barbàrie són capaços de perseguir els alemanys fins que no en quedi un al país. Ja no ens deixen treballar ni en les nostres indústries típiques! Vegeu, si no, aquest procés contra l'espionatge alemany. I ho diuen amb totes les lletres: «contra l'espionatge alemany!» Sort en tennim que hi ha alemanys que no són nazis i han protestat contra nosaltres que, si no, ni un alemany acabaria per quedar en aquella terra. Jo ja he recomanat a tots els nazis d'allà baix que, almenys per una temporada, facin d'antinazis. Es un sacrifici per la pàtria que un dia o altre ens veurem obligats a fer a Alemanya mateix.

—Així, Amèrica...

—Senyors, Amèrica ja no és Amèrica. No els he de dir res més. I si badem, ni tan sols serà Amèrica Espanya. Ens haurem d'acontentar amb Txecoslovàquia i encara, perquè Polònia no ho vol ésser-ho, ni vol que ho sigui Ucraïna. Allò del perru de l'hortelanu.

I el senyor Von Dieckhoff s'acomiadà dels periodistes amb un lladrec de preocupació.

Quinze vaixells carregats de...?

El bel·ligeranciador que doni la bel·ligerància
al "caudillo" bon bel·ligeranciador serà

Franco, però, de moment a les mars del nord, es pren la bel·ligerància per la seva mà!

(Informació especial del nostre enviat especial a París, que per cert encara no ha tornat)

EL NOSTRE ENVIAT ESPECIAL ARRIBA A PARIS

París, 4.—Acabo d'arribar a París i em dispo a secundar la vaga general... així, doncs, ja s'ho faran!

EL NOSTRE ENVIAT ESPECIAL A PARIS S'HI REPENSA

París, 4 (urgent).—Com havia anunciat en el meu telegrama anterior, a penes arribat a París m'he declarat en vaga.

Però com que un cop declarat en vaga he comprat diaris per tal de passar el temps

perdent el temps, m'he assabentat pels diaris arribats de Barcelona que segons l'Agència Fabra la normalitat a París era absoluta m'he disposat ràpidament a tornar a la normalitat i fet i fet m'he posat a treballar.

Immediatament he cercat la manera d'entrevistar-me amb en Joan Tomás, director de l'Agència Fabra de Barcelona a París o director de l'Agència Fabra de París a Barcelona, que ve a ésser el mateix.

Eren les dotze del migdia, i com hom pot suposar, en Joan Tomás era al llit, així és que per tal de poder fer-la petar amb ell m'he hagut de ficar al llit amb ell, com aquell que diu, en el bon sentit de la paraula.

Ell ha estat qui m'ha assabentat que acabava d'assabentar-se per notícies que havia rebut a darrera hora de Barcelona, des d'on havia parlat amb el del Corro sense llevar-se, o sigui telefonant, que a París no havien donat la bel·ligerància a Franco.

UN INTERVIU AMB EL DIRECTOR D'OCCIDENT

París, 5 (urgent).—En sortir de veure Joan Tomás, a qui vaig deixar al llit, on, segons em va dir, pensa romandre fins que acabi la guerra i pugui tornar a Catalunya a reincorporar-se al seu càrrec de funcionari de la Generalitat, vaig notar als carrers de París una gran agitació de masses i vaig dir-me entre mi:

Té, això perquè digui l'Agència Fabra que a desgrat de la vaga general hi ha normalitat a la «ville lumière»!

Els manifestants, que afluen per totes les cantonades a les artèries vitals de la ciutat, proferten crits i anaven carregats amb grans pancartes.

Jo, com que, com vostès saben, no sé llegir francès, encara que l'escolto amb una certa facilitat, vaig demanar a un transeünt:

—Què demanen aquests ciutadans?

—Ai, dispensi—va dir-me en correcte català el meu interpellat—; jo tampoc els entenc. Un servidor és català, de la Còbia Barcelona.

De sorpresa en sorpresa, vaig interrogar un altre transeünt:

—Escolti, què són aquests avalots? Què criden? Què diuen aquestes pancartes? Potser protesten pels decrets fiscals d'en Daladier?

—No, senyor, no; aquests que criden diuen el mateix que diuen les pancartes.

—I què diuen les pancartes?

—Doncs el mateix que aquests que criden.

—Entesos.

Encara vaig haver de cercar un altre transeünt complaent i va ésser aleshores que vaig ensopegar en plena «rue» Joan Estelric.

—Escolteu, vós que sós troglodita. Vol-drieu traduir-me el que diuen aquestes pancartes que porten els vaguistes.

—En primer lloc, jo no sóc troglodita, sinó políglota, i aquests que porten les pancartes no són vaguistes, són francesos i prou!

Aquesta resposta va revelar-me tot el sentit constructiu del director de la revista «Occident».

—Bé, Joan —vaig dir-li—, deixem-nos de raons i digueu-me, si voleu, d'un cop el que diuen aquestes pancartes.

—Doncs diuen:

«Tunis no serà Txecoslovàquia!»

«CKrsega no serà Txecoslovàquia!»

«Niça no serà Txecoslovàquia!»

—Mira, diu que no fumen.

—Doncs... que no fumin, home, que no fumin!

alloza

(Dibuta d'Alloza)

UN INTERVIU AMB EN CAMBO

—I vós què opineu de tot això?
 —Ara tot just anava cap a l'hotel on viu el senyor Cambó a demanar-li el que haig d'opinar. Avui, per tot el dia, sobre això o sobre altres afers molt transcendents.

—Així, si vinc amb vós podré saber la vostra opinió?
 —Si veniu amb mi sabrem tots dos què opina Cambó, que és, fet i fet, el que ens interessa com a catalans, com a espanyols i com a occidentals.

Amb aquestes ja érem a l'hotel i picàvem discretament a la porta de la cambra de l'inventor de l'anarquista de Terrassa.

—Entreu!
 Don Francesc estava nu de pèl a pèl, ajejut a terra.

Entre el dit gros i l'índex del peu dret tenia una ploma estilogràfica i al davant dels nassos un llibre gran com un missal.

—Ací m'estic escrivint aquell llibre que escric ara contra en Franco. Avui estic molt animat pel fet que a París li han denegat la bel·ligerància.

L'Estelric, tot contrariat, va gosar interrompre el líder:

—Don Francesc, em sembla que aquesta vegada s'equivoca.

—I què si m'equivoco? Per ventura no m'he equivocat tota la vida?

¿Es que voldreu negar-me que a Franco li acaben de negar la bel·ligerància?

L'Estelric, per tota resposta, es va treure de la butxaca un paper blau i el va posar a les mans del líder.

Era un telegrama xifrat que deia:
 «Mars del Nord (urgent).—Acabo de veure passal per l'horitzó quinze baixells anglesos carregats de...»

JOSEP PLA.

El líder llançà una mirada com un llamp a l'Estelric i li digué amb veu irada:

—Suposo que no seguireu facilitant aquestes dades del nostre servei d'espionatge al

—Em sembla que m'agradarà!

caudillo aliat dels estossinadors de jueus i incendiaris de sinagogues.

L'Estelric, per tota resposta, em féu un gest significatiu, barrinant-se el cap amb el dit, que jo vaig entendre que volia dir-me que el líder estava «grillat».

Sense més preàmbuls sortírem d'allí i l'Estelric em duqué a un carrer fosc a la cantonada del qual hi havia un pobre captaire a qui el director de la revista «Occident» lliurà misteriosament aquell paper blau com si li donés almoïna.

Seguirem el nostre camí, i l'Estelric va dir-

me senyalant-me de lluny el pidolatre que havia llençat les croses i corria com un foll:

—Es el pobre Brunet!

LA COSA S'EMBOLICA I TOT SEGUIT ES DESEMBOLICA

Ens vàrem acomiadar i jo vaig marxar tot sumit en un mar de confusions a veure en Carner Ribalta, que m'havia promès convidar-me a sopar si rebia aquell dia un paquet «Standard» que esperava d'un amic de Barcelona.

A casa d'en Carner Ribalta vaig trobar en Carner Ribalta i el paquet, que fent honor a la paraula li acabava d'arribar d'un amic de Barcelona.

I també vaig trobar en Melcior Font, vestit de soldat de les brigades internacionals.

En veure que em sorprenia aquella indumentària, en Font s'espolsà la melena i, en actitud patètica m'explicà:

—Vaig anar a lluitar per Catalunya i ara aquesta retirada de voluntaris estrangers m'ha fet la guitza!

—Pobre —vaig dir-me—; el seu neguit em fa pena!

Sopàrem i sortírem al carrer.

Ja venien els diaris de la nit.

A primera plana portaven tots amb grans titulars la notícia de què els vaixells pirates alemanys de Franco havien apresat a les mars del Nord quinze vaixells anglesos carregats de...

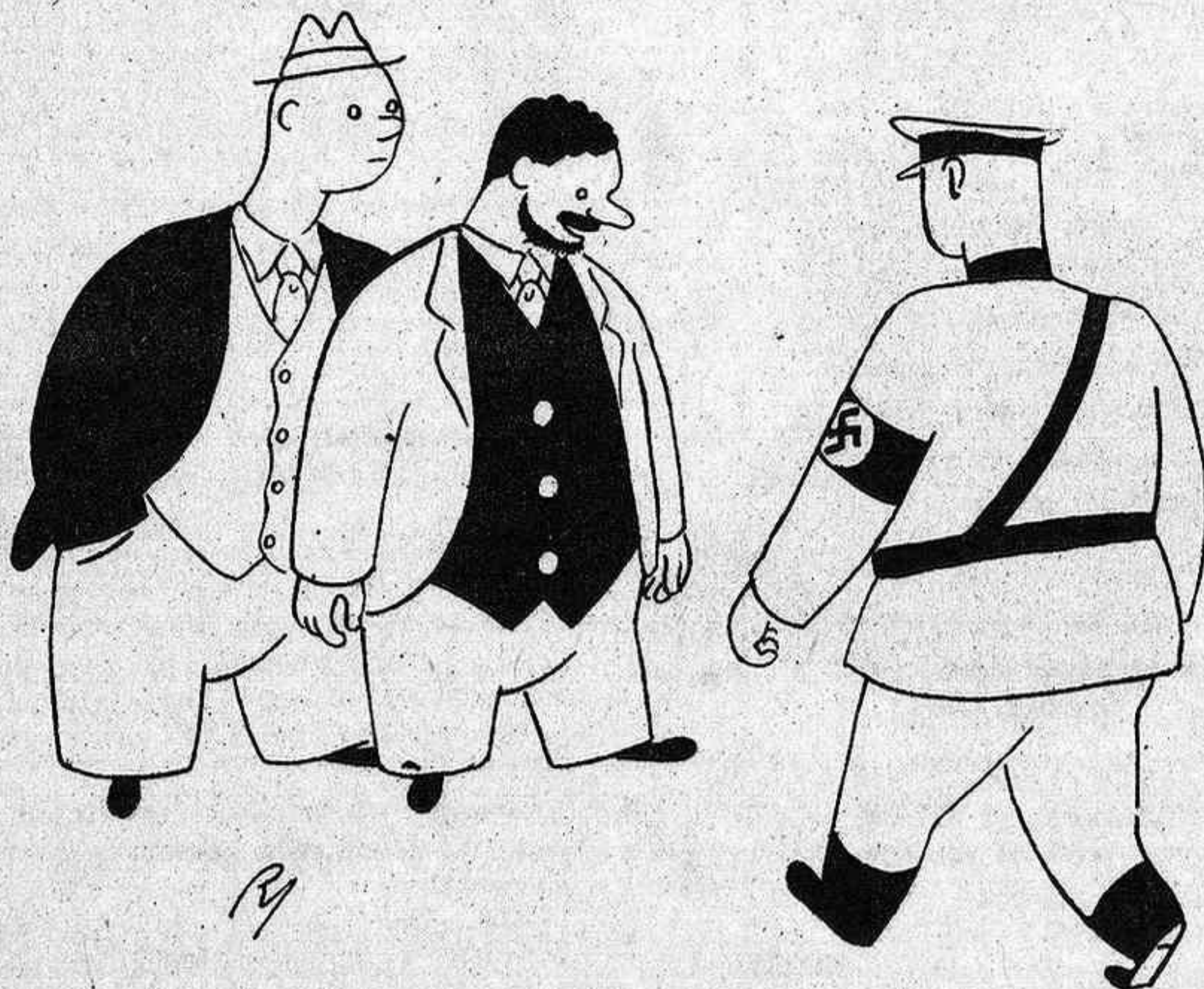
Al davant nostre anaven dos francesos llegint la notícia i comentant-la iradament.

—Aquest Franco és un tiarro; no li donen la bel·ligerància i ell se la pren.

L'altre deia:

—Però aquests vaixells carregats de... de que devien anar carregats?

—De paciència, home, de paciència.

(Dibuix de Riera)

A L'ESPANYA ENVAIDA

- Aufwiedersehen, mein Herr.
- No sabia que parléssis alemany.
- No és alemany: és espanyol imperial.

ESQUELLINCS

Elogi de la carbassa

Carbassa, bella carbassa,
vina aquí que et vull lloar
tan llisa, rodona i grassa,
tan dura al palp de la mà,
i amb una dolçor a la massa
que afalaga el paladar,
si és un paladar de raça
que finors sap destriar.

De veure't em ve cantera
d'enumerar els teus serveis,
no pas en cançons d'aigüera
ni amb lloances de joqueis.
amb la passió més vera
dedicada als grans remeis,
al manà que regenera
i a les grans pipes dels beis.

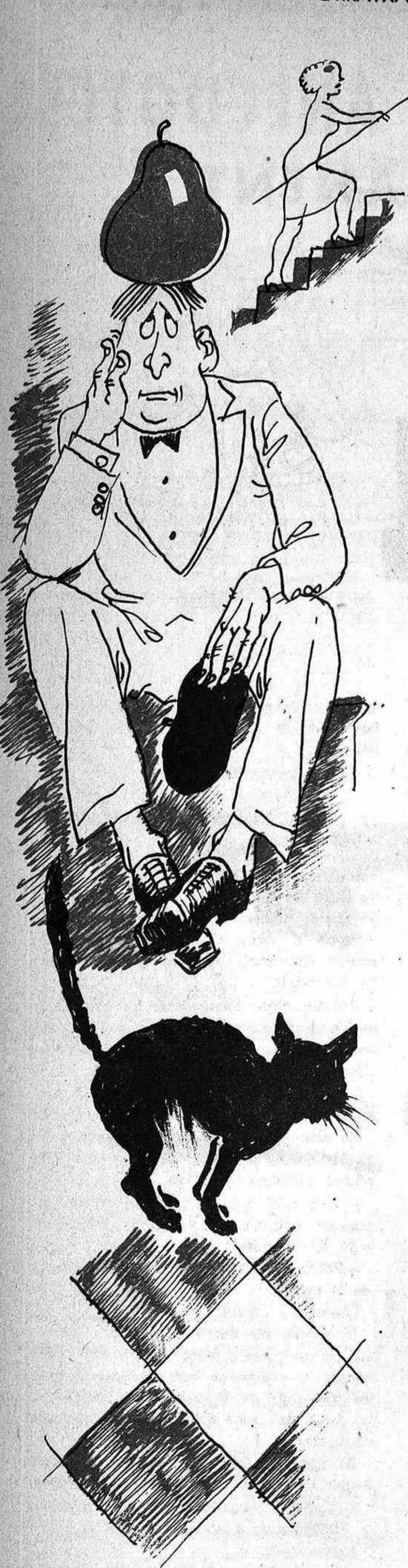
Fas una por saludable
al qui es vol enamorar:
quan te li fas albirable,
el rebuf sap esquivar.
Oh preceptora notable!
l'estudiant fas pensar
i el tímid més ofegable
sobre l'ona fas surar.

Groga i seca, fas de bóta
per al bon treballador,
que et contempla des de sota
amb uns ulls de passió
i amb la boca oberta tota
per copsar el raig de dolçor.
(No hi ha que se'n perdi gota
ni una goteta de por.)

Us sembla que això ja és massa?
Doncs, en veritat, no és re—
no és re per a la carbassa,
fruita de mèrit sencer
que fins a l'entranya passa
de les mans d'un bon cuiner.
Per xo, carbassa, et percaça
el ciutadà pel carrer.

Bullida, fregida o com
la vulgueu us omplirà
amb discreció el tocom
que cal omplir per rutllar
i al davant porta tothom.
¿Què més voleu per llançar
als quatre vents el seu nom
que la fama enaltirà?

HORTENSI

EL NOSTRE CONCURS D'ANECDOTES

S'HA FET LA PERMANENT

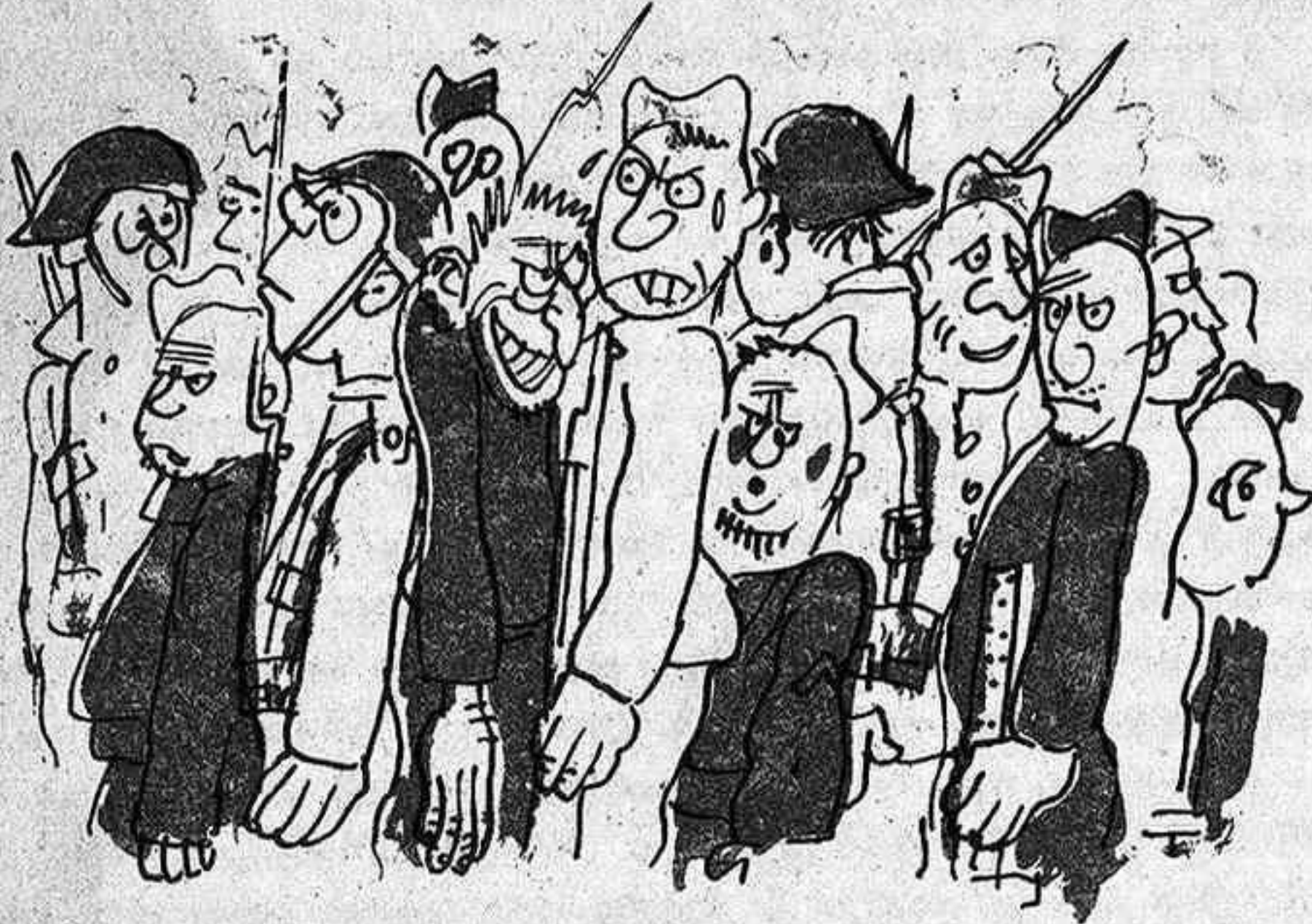
Tancat, fallat i premiat el magne concurs extraordinari, la cosa no podia acabar d'aquesta manera. Eren massa nombroses les anècdotes rebudes, bones algunes, mitjanes les altres i afortunadament per nosaltres, dolentes les més, eren massa les peticions de les famílies que no havien pogut concórrer al concurs perquè abandonéssim covardament el nostre lloc de combat amb els nostres lectors. Hem anunciat ja la permanència d'aquest concurs; doncs bé; aquest concurs es fa avui la permanent. Esperem que li durarà tant com una de les millors que es puguin fer.

Els premis, ja ho hem anunciat, son dos, tant si és una anècdota del front, com si és de la reraguarda: **PRIMER PREMI, 25 PTES.; SEGON PREMI, 5 PTES.**

Cada setmana atorgarem, almenys, dos premis que podran ésser recollits justificant la paternitat dels originals premiats. Com? De la manera que sigui precís, marques digitals, retrat, examen grafològic, anàlisi de sang, etc., etc.

Del front a la reraguarda

1.º Premi

Una esplèndida tarda del mes de juliol. Eren les quatre de la tarda quan vàrem sortir de reconeixement un amic que ja havia estat al front diverses vegades i jo. Estàvem recorrent el terreny i qui el trepitjava; encara ens trobàvem en terres de Catalunya. De sobte, quan menys hi pensàvem, una veu cridà amb to enèrgic:

—A ocupar llocs!

Al mateix temps, una allau de gent ens obligava a avançar i en mig del batibull, una altra veu enèrgica:

—A l'assalt! Els tancs!

El meu company i jo, que mai no ens havíem separat, ens vàrem trobar també aquesta vegada junts dins d'una mena de passadís amb bancs que vàrem ocupar instantàniament els que poguérem, ja que la majoria de nosaltres estàvem fatigats per la dura jornada. Unes finestrelles que a penes deixaven passar l'oxigen necessari per a una persona no eren suficients per a la ventilació i l'atmosfera s'anava carregant.

Però el més important era saber on ens trobàvem, perquè havíem estat en cases aragoneses, en masies catalanes i res no s'assemblava a aquell petit local on ens havia portat la necessitat.

Un home de posat tranquil, fet a tot, reia al meu costat.

—On ens hem ficat, bon home?—li vaig preguntar.

I amb una serenitat pasmosa, em va contestar:

—Al tramvia n.º 60.

Segurament s'havia tornat boig.

RAMON GOBERN

Un acte de valor

2.º Premi

Muntanyes que toquen el cel, una vall ubaga on un grup d'hommes es juguen la vida per defensar un tros de terra espanyola. Pirineu aragonès. 43 Divisió.

Dia de foc intens d'artilleria; a cada pam un obús cosint materialment el terreny. Darrera unes pedres, camuflant-se de la millor manera possible, aguanten el diluvi de metralla un capità i uns quants soldats enllaços.

De sobte, per darrera la posició, apareix avall, xop de suor pujant muntanya amunt, un home, corrent a estones, tirant-se a terra boca-terrosa d'altres, a cada xiulet d'obús.

—Un enllaç del comandament que porta alguna ordre— es diuen els soldats.

Arriba, per fi, l'home, es quadra davant del capità, s'ajup tot seguit per no ésser vist i diu amb agitada respiració:

—Sóc el sastre del Batalló que vinc a prendre-li les mides pel vestit nou que li hem de fer.

FERRAN SOLA I FORCH

Los Jochs Florals de l'Humor

EL FINAL DEL CONCURS

UN EXEMPLE A SEGUIR

Amb tot l'èxit que era d'esperar i que no ha sorprès gens a l'empresa perquè el teníem previst i perquè per això hem fet la revolució, s'ha acabat el concurs de «Los Jochs Florals de l'Humor» que amb tan bon encert vàrem pensar, organitzar, anunciar, portar a cap, fallar, arrastrar i premiar —encara que no de suar. I ja està. Els humoristes originals afortunats, els compiladors i recercadors afavorits, poden estar satisfets perquè nosaltres, que som els que paguem, ho estem. I si nosaltres, que paguem, estem contents, seria imperdonable que no ho estessin els que cobren. És clar que aquests darrers tenen el desavantatge de no sentir-se uns prou compresos i altres una mica postergats perquè tots haurien volgut el primer premi. Però han de tenir en compte que vint primers premis haurien estat, per nosaltres, la ruïna, perquè aleshores haurien acudit els no premiats per recollir els vint segons premis, els vint tercers, els vint quarts, els vint cinquens, els vint sisens, els vint setens, els vint vuitens, els vint novens i els vint desens premis. «L'ESQUELLA», que és una senyora que té vergonya, en no poder satisfer aquestes justíssimes demandes, s'hauria vist impossibilitada de tornar a sortir al carrer.

En quant a la qualitat de les anècdotes premiades, els nostres lectors n'hauran pogut jutjar. Entre les no premiades en aquest

Concurs n'hi havia de prou bones per passar al Concurs Permanent i de prou dolentes per anar al Cove Permanent igualment. Entre aquestes cal remarcar una florida, si podem expressar-nos en termes d'una audàcia semblant, d'anècdotes el caràcter escatològic de les quals no permetia tampoc que anessin al cove. Han anat, com es pot pensar, al lloc que més els corresponia.

Pel que fa als concursants premiats, també n'hi ha hagut de bons i de dolents. Hi ha hagut els autors dolents d'anècdotes bones, que s'han entestat de tal manera a cobrar el premi, que no hi ha hagut més remei que pagar-los-el per a evitar l'escàndol. Quina gent! Mai no ens ho hauríem pensat. En canvi, hi ha hagut autors bons d'anècdotes bones que han renunciat gentilmente el nostre obsequi i han destinat l'import a engrassar la subscripció per a la Campanya d'Hivern.

I no ho diem pas perquè sí. Ho diem perquè és veritat i citarem noms. Així, l'autor d'aquella anècdota del front titulada «El pacte», que es diu J. Capdevila, que havia guanyat el quart premi, o sigui una ploma estilogràfica, ens va comunicar que hi renunciava i que destinéssim l'import, cent setanta cinc pessetes, a la subscripció «Pro Campanya d'Hivern». Per la seva part, el senyor Joan Roquer i Bertran, guanyador del novè premi de la reraguarda, amb l'anècdota «El salconduit», ens ha escrit en un sentit idèntic. El senyor Roquer, com saben els nostres lectors, s'havia guanyat un estoig de paper i sobres i, com que a nosaltres tampoc no ens ve d'ací i havíem decidit que paper i sobres fossin del millor, hem destinat les cinquanta pessetes del seu valor a la mateixa destinació.

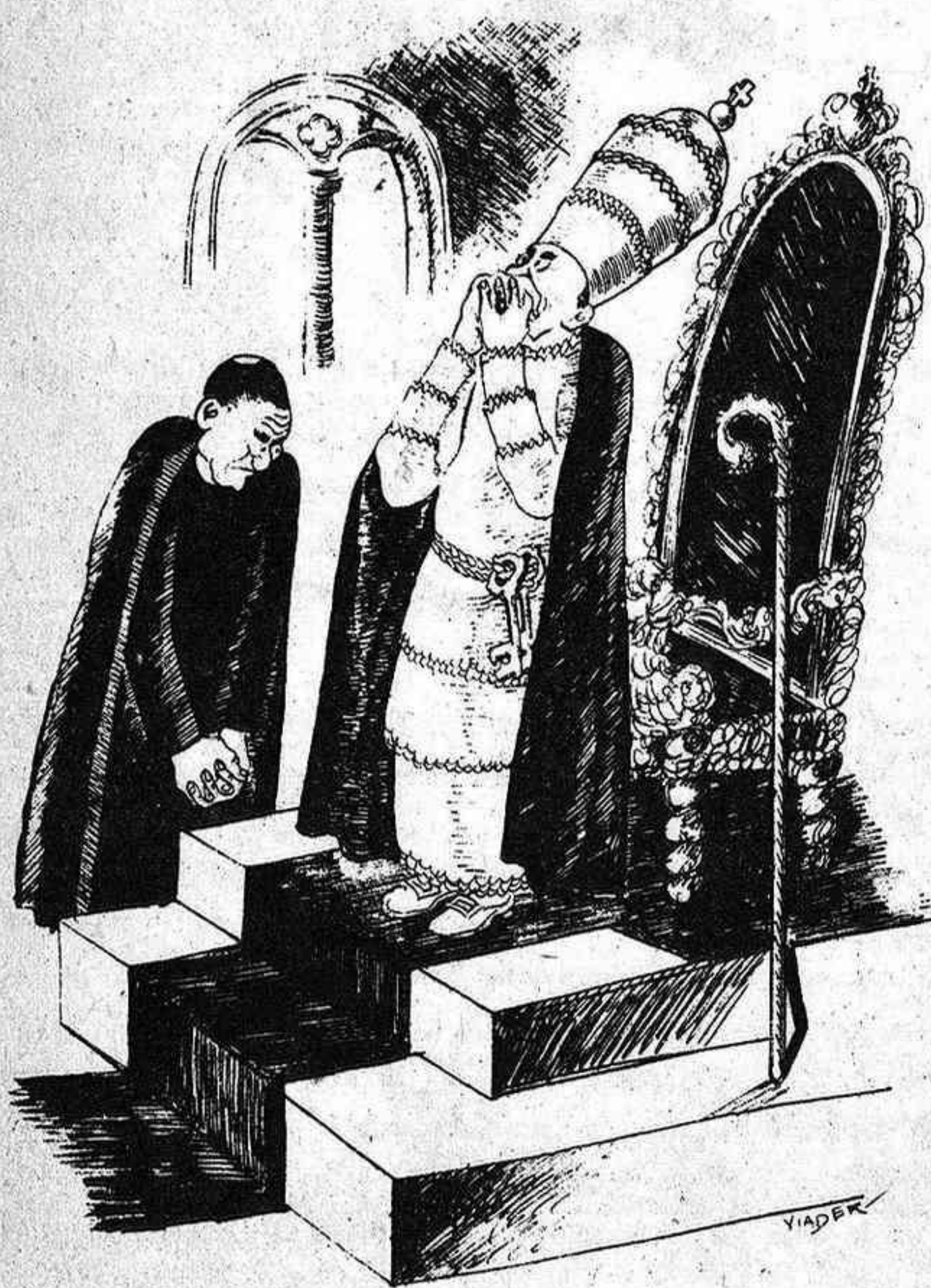
Que no ho hem fet? dirà el lector. I per qui ens ha pres? Ara ho veurà: La Comissió d'Ajut a Tots els Fronts ens rebé molt bé; rebé més bé encara el donatiu dels nostres concursants i ens en donà rebut! Dos rebuts! Un rebut a nom del senyor J. Capdevila que diu «Comissió d'Ajut a Tots els Fronts». A sota, «Pro Campanya d'Hivern». Més avall, «Suscripció Nacional». A sota,

». Després diu, escrit a mà, damunt d'uns punts suspensius, J. Capdevila. Imprès: «contribueix a pessetes»; a mà i en lletres, «cent setanta cinc pessetes»; imprès: «a la suscripció organitzada per Campanya Hivern». La data: Barcelona (imprès), 22 (a mà) de (imprès) novembre (a mà) del 193 (imprès) 8 (a mà). A sota: «Comitè Executiu Nacional» (imprès i tatxat «Nacional», la firma «Juan Arans» (a mà), a sota, imprès «Tresoreria», un segell rodó amb tinta morada que diu: «Comissaria Popular d'Ajut a Tots els Fronts»

Barcelona», on l'angle inferior esquerre, a mà i de gairell, en xifres, 175 i a l'angle superior dret. n.º (imprès) uns punts suspensius (impresos) i al damunt, 26, marcat amb numerador. L'altre rebut és igual que aquest si no és el nom del damunt, el núm. que és el 25, la quantitat, que són 50 pessetes i unes taques de tinta que taca-ven el títol a la part superior i, un cop raspades, han estat refetes les lletres a mà, bastant mal imitades per cert, i amb tinta negra, quan la impressió és amb tinta marron.

Vollà!

Si els altres autors premiats vulguessin uns rebuts tan bonics com aquests —que estan a disposició dels seus legítims propietaris— ens estalviariem molta feina a nosaltres i la senyora Campanya d'Hivern aniria molt més abrigada. Apa, un petit gest de generositat i li regalarem un abric de pells!

ROSENBERG DIU QUE L'ESGLÉSIA CATOLICA HA DE DESAPAREIXER

—Vatua l'olla, ens han pres per una minoria.

(Dibuix de Viader)

El Estoril, a 7 de Diciembre de 1938.

Sr. Don Eduardo Paladier

Muy señor mío:

Veo con gran satisfacción desde mi cubil de viejo león retirado de la circulación fiduciaria como las enseñanzas de un vetusto maestro en politiquerías son aprovechadas por los jóvenes radicales de esta vecina República. Esto me remorza de unos cuantos siglos y el espíritu se me levanta a sólo contemplar el laico conurbio de los viejos ideales de libertad con las jovencillas y pizpiretas ideas totalitarias. Esto en mi tiempo y en mi tierra lo llamé yo, por llamarlo de alguna forma, ensanchamiento de la base de la República y cuando dirijo mi mirada de cansada vista de pájaro de cuenta a la de usted, parece estar contemplando tiempos y tierras perdidos que no han de volver.

Es por esto, amigo don Eduardo, que le estoy dando a la pluma para mandarle unos cuantos consejillos que, bien aprovechados, no han de irle mal.

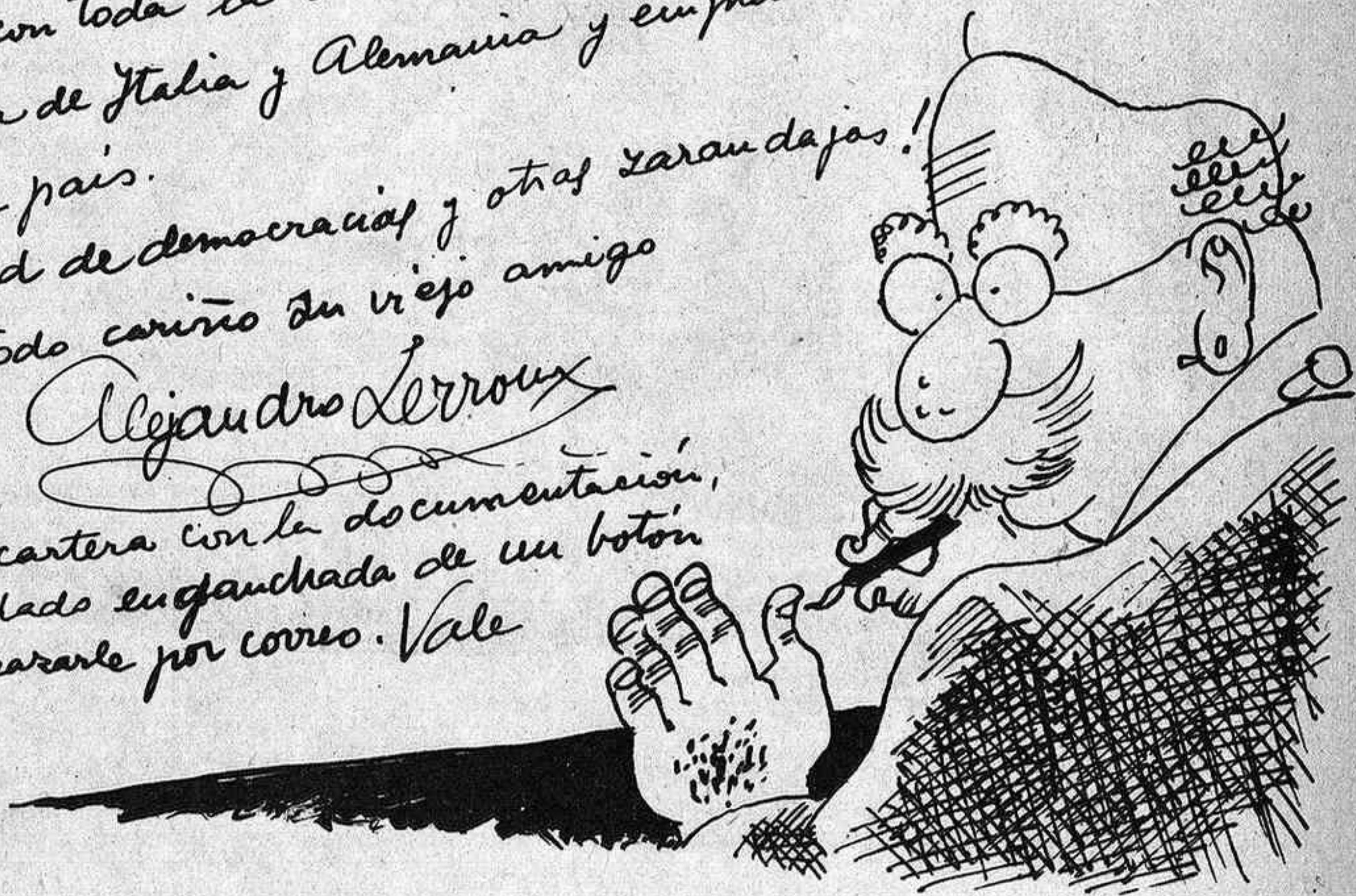
Come por esa, su tierra, un individuo, a lo que oes un tal Doriot, que puede venir a usted que ni pedrada en ojo de boticario. Con el tipo ese y unos cuantos más, y Hornegaray y Flandin por ejemplo, puede usted armar un tinglado de los buenos. Sustima grande que aquí los católicos sean de los malos. Porque no se deshace usted de ese Verdier? Con esta combinación y reconociendo a ese Franco que aunque se ha portado tan mal conmigo he de reconocer que es todo un tío, mejor dicho: una tía con toda la barba, tendrá usted ganada la amistad firme y la ayuda de Italia y Alemania y emprender con eficacia la reconstrucción del país.

¡Y déjese usted de democracias y otras zarandajas!

Se abraza con todo cariño su viejo amigo

Alejandro Lerroux

P.D. Le incluyo en cartera con la documentación, que se me había quedado enganchada de un botón de la manga al abrazarle por correo. Vale

“Escola Espanyola”

“Escola Italiana”

CINQUANIA CENIIMS